

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»

КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

**Актуальні питання адаптації цивільного законодавства України до права
ЄС**

Навчально-методичний практикум

**до вивчення дисципліни «Актуальні питання адаптації цивільного законодавства
України до права ЄС»**

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії»,
за спеціальністю 081 «Право»

у відділі аспірантури і докторантури
Національного університету «Одеська юридична академія»

Одеса

2023

УДК

Є

Автори-укладачі:

Харитонов Євген Олегович - доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» - теми 1,2;
Сафончик Оксана Іванівна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» - тема 3;
Давидова Ірина Віталіївна - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного права Національного університету «Одеська юридична академія» - тема 4

Рецензенти:

Андронов Ігор Володимирович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри цивільного процесу.

Діденко Лариса Василівна - доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільного та господарського права і процесу Міжнародного гуманітарного університету.

*Рекомендовано до друку рішенням Навчально-методичної ради
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 5 травня. 2023 року).*

У навчально-методичному посібнику містяться матеріали, що відповідають вимогам навчальної дисципліни «Актуальні питання адаптації цивільного законодавства України до права ЄС», які розроблені відповідно до навчальної програми для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії», за спеціальністю 081 «Право» у відділі аспірантури і докторантури Національного університету «Одеська юридична академія». Навчально-методичний посібник містить програму навчальної дисципліни, плани практичних занять, питання для самостійної роботи. У навчально-методичному посібнику наведено перелік рекомендованої літератури, яка може бути використана при підготовці до практичних занять, виконання самостійної роботи, іспиту. Практикум розрахований на аспірантів та науково-педагогічних працівників вищих юридичних навчальних закладів.

ПЕРЕДМОВА

Нині перед Україною постає багато викликів, насамперед пов'язаними із забезпеченням належного правового регулювання приватноправових відносин у період дії воєнного стану, і особливо після його закінчення, та з необхідністю комплексного реформування вітчизняної правової системи та приведенням національного законодавства у відповідність до європейських принципів та норм. Євроінтеграційні прагнення України, які реалізуються шляхом наближення та гармонізації вітчизняного законодавства до права ЄС, є одним із головних пріоритетних напрямків державної політики, який і визначено на законодавчому рівні.

Європейський Союз – унікальне міжнародне утворення, яке є яскравим прикладом успішної політико-правової співпраці та економічної інтеграції. ЄС є одним із найбільших зовнішньоекономічних і політичних партнерів України, правовою основою відносин з яким з 2014 року є Угода про асоціацію, яка передбачає функціонування поглибленої та всеосяжної зони вільної торгівлі між ЄС та Україною.

Українська цивілістична думка має зайняти провідне місце в європейському просторі. Розпочатий процес рекодифікації цивільного законодавства в Україні запропонував Концепцію оновлення Цивільного кодексу України. Враховуючи виклики сьогодення, головним завданням оновлення стає приведення у відповідність із новим рівнем розвитку приватних відносин інститутів, норм та принципів цивільного законодавства до права ЄС.

Програма курсу «Актуальні питання адаптації цивільного законодавства України до права ЄС» передбачає формування у здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «доктор філософії» системи знань щодо сучасних теоретичних та практичних проблем адаптації чинного цивільного (приватного) законодавства України до права ЄС; напрацювання досвіду критичного мислення в дослідженні проблем адаптації; проведення аналізу сучасних напрямків реформування законодавства в окремих галузях суспільного життя.

1. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Анотація

Курс України на інтеграцію з Європейським Співтовариством зумовлює, зокрема, необхідність адаптації вітчизняного цивільного законодавства до європейського концепту приватного права. Результатом врахування цієї обставини і переведенням зусиль у цій галузі у цивільну площину стали Постанова Кабінету Міністрів України «Про утворення робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України» від 17 липня 2019 року N 650 та відповідний Наказ Міністерства юстиції України від 24 липня 2019 року N 2771/7/1.

Оскільки реалізація цих завдань неможлива без належного теоретичного забезпечення, відбувається актуалізація вивчення шляхів та способів оптимізації регулювання цивільних відносин.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Актуальні питання адаптації цивільного законодавств України до права ЄС» є:

- сформувані у здобувачів вищої освіти сучасні уявлення про принципи гармонійного розвитку юриспруденції в аспекті адаптації цивільного законодавства України до права ЄС;
- знання законодавства України у сфері євроінтеграції;
- володіння методами спостереження, опису й аналізу правових систем;
- набуття юридичної грамотності, уміння застосовувати норми права;
- навички управління інформацією;
- здатність використовувати теоретичні знання й практичні навички для застосування їх у сфері адаптації цивільного законодавства України до права ЄС;
- готовність проводити правове обґрунтування рішень у сфері євроінтеграції;
- здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі права для теоретичного освоєння загально-професійних дисциплін і вирішення практичних завдань.

Мета навчальної дисципліни: формування системи знань щодо сучасних теоретичних та практичних проблем адаптації чинного цивільного (приватного) законодавства України до приватного права Європейського Союзу.

У разі успішного завершення курсу здобувач вищої освіти **зможє**:

- демонструвати глибокі знання щодо приватного права як елементу цивілізації та концепту, поглиблені знання сучасного цивільного права;
- працювати з нормативно-правовими актами, що регулюють правовідносини з питань євроінтеграції України та адаптації цивільного права до права ЄС;
- вирішувати питання та надавати консультації у сфері застосування адаптованого цивільного законодавства;
- здійснювати представництво прав та законних інтересів учасників цивільних правовідносин в галузях суспільного життя що реформуються;
- демонструвати розуміння особливостей адаптації цивільного законодавства України до права ЄС.

Форми навчання: навчальна дисципліна проводиться в очній (offline) та змішаній (blended) формах відповідно до тематичного плану та розкладу занять.

1.2. Оцінювання успішності та технології викладання

Об'єктом оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти є знання, вміння та навички, його інформаційна, соціальна, комунікативна компетентність. Оцінюватися може виконання будь-яких навчальних завдань, під час роботи над якими здобувачі вищої освіти демонструють власне аналітичне мислення: розгорнуті і стислі усні відповіді, письмові роботи, доповіді, реферати, участь в дискусіях тощо.

При визначенні навчальних досягнень здобувача вищої освіти аналізу підлягають: характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, неповна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча; якість знань, правильність, повнота, осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність; ступінь сформованості загально навчальних та

предметних умінь і навичок; рівень оволодіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки тощо; досвід творчої діяльності (вміння виявляти проблеми, формувати гіпотези, розв'язувати проблеми); самостійність оцінних суджень.

Поточний контроль знань є невід'ємною частиною всього навчального процесу і засобом виявлення ступеню засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу.

Поточний контроль роботи повинен:

- допомагати здобувачеві вищої освіти в організації його роботи;
- привчати до систематичного опрацювання матеріалу і підготовки до сприйняття наступних тем з програми дисципліни;
- виявити ступінь відповідальності здобувача вищої освіти та його ставлення до роботи, причини, що перешкоджають виконувати навчальну програму;
- стимулювати активність та інтерес у вивченні науки;
- виявити обсяг, глибину і якість сприйняття матеріалу, який вивчається; визначити недоліки і прогалини у знаннях та шляхи їх усунення;
- виявити рівень опанування навичками самостійної роботи.

Шкала оцінювання		
Оцінка	Бали	Опис
A	90-100	Відмінно
B	82-89	Добре
C	75-81	Добре
D	67-74	Задовільно
E	60-66	Задовільно (достатньо)
F _x	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

1.3. Застосування сучасних технологій викладання та навчання

У процесі викладання і вивчення застосовуються перевірені програми і сервіси (Google Class та інші). Онлайн заняття проводяться за допомогою програми Zoom. Змішане навчання провадиться через розміщення навчального контенту в університетській LMS Moodle з забезпеченням самооцінювання здобувачів вищої освіти.

2. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

Третій (освітньо- науковий) рівень	Курс	Семестр	Лекції, год.	Практичні заняття, год.	Всього ауд, год.	Самостійна робота, год.	Всього годин	Форма контролю
Денна форма навчання	2	1	12	8	20	40	60	іспит
Вечірня форма навчання	2	1	12	8	20	40	60	іспит
Заочна форма навчання	2	1	6	4	10	50	60	іспит

2.1. Тематичний план дисципліни

№ п/ п	Тема	Лекційні заняття (год.)			Практичні заняття (год.)			Самостійна робота (год.)		
		очна	вечі рня	заочн а	очна	вечі рня	заочн а	очн а	веч ірн я	заоч на
1.	Теоретико – методологічні засади вивчення курсу.	2	2	2	2	2	2	3	3	4
2.	Приватне право у системі правових категорій	2	2	2				3	3	4
3.	Основні напрямки адаптації цивільного законодавства України до приватного права Європи	2	2	2	-	-	-	3	3	4
4.	Проблеми адаптації законодавства у сфері прав	2	2	-	2	2	2	3	3	4

	людини: стратегія, напрямки, шляхи реалізації									
5.	Проблеми адаптації законодавства у сфері сімейного права: стратегія, напрямки, шляхи реалізації	2	2	-	2	2	-	3	3	4
6.	Проблеми реформування відносин власності в інформаційному суспільстві: «комп'ютерна симуляція» та «віртуальна власність»	2	2	-	2	2	-	3	3	4
7.	Проблеми адаптації медичного законодавства: сутність та напрямки медичної реформи в Україні	-	-	-	-	-	-	4	4	4
8.	Проблеми адаптації законодавства в сфері науки і освіти: сутність освітньої реформи	-	-	-	-	-	-	4	4	4
9.	Проблеми реформування судової системи в світлі адаптаційних процесів в Україні	-	-	-	-	-	-	4	4	6
10.	Правова адаптація у контексті проблеми	-	-	-	-	-	-	3	3	4

	взаємодії правових систем									
11.	Український досвід правової адаптації у галузі приватного права	-	-	-	-	-	-	4	4	4
12.	Сучасні проблеми адаптації	-	-	-	-	-	-	3	3	4
Всього за н.р.:		12	12	6	8	8	4	40	40	50

4. ВСТУП ДО ДИСЦИПЛІНИ

Предмет дослідження курсу. Приватне право разом з правом публічним у сукупності утворює єдину загальну (наднаціональну) систему об'єктивного права, що є складовою частиною цивілізації (культури). Сучасні процеси розвитку цивілізації яскраво свідчать про необхідність оновлення (а можливо і переходу до нової) цивілізації, створення нової культури. Обраний Україною ще в 1994 році шлях до Євросоюзу вимагає кардинального реформування правової української системи шляхом адаптації цивільного законодавства до відповідного законодавства Євросоюзу. Враховуючи новизну, великий обсяг та принципово нові підходи до регулювання суспільних відносин в Євросоюзі, сучасний процес адаптації законодавства викликає цілу низку теоретичних і практичних проблем, дослідженню яких і присвячується запропонований курс.

Методологія. Використовуються загально-теоретичні і спеціальні методи пізнання.

Зв'язок курсу з іншими дисциплінами. Навчальна дисципліна «Актуальні питання адаптації цивільного законодавства України до права ЄС» є підґрунтям для засвоєння та вдосконалення знань при вивченні дисциплін професійної та практичної підготовки, а саме: «Цивільно-правове регулювання договорів у підприємницькій діяльності» та «Цивільно-правовий захист права власності».

5. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Теоретико – методологічні засади вивчення курсу. Приватне право у системі правових категорій

Питання до теми:

1. Поняття Євросоюзу: історичні засади формування, країни – учасники, сучасні напрямки розвитку.
2. Проблема брекзиту та її вплив на тенденції розвитку Євросоюзу.
3. Поняття та види інтеграції та інтеграційних процесів.
4. Поняття адаптації законодавства. Співвідношення категорій «адаптація» та гармонізація.
5. Законодавче регулювання адаптаційних процесів в Україні.
6. Приватне право і менталітет. Правоментальність.
 - 6.1. Приватне право і громадянське суспільство.
 - 6.2. Приватне право і правова система.
 - 6.3. Європейські традиції приватного права.
 - 6.4. Приватне і публічне право.

Рекомендована література:

1. E.O. Kharytonov, O.I. Kharytonova From Comprehension of Reception of Roman Law to a a General Theory of the Interaction of Legal Systems: Raising the Issue // The Interaction of Legal Systems: Post-Soviet Approaches. – London: Wildy, Simmonds and Hill, Publishers, 2015. – p.108-133.
2. Safonchyk, O., Hlyniana, K., & Ennan, R. (2020). Current Issues of Recodification of Civil Legislation of Ukraine in the Context of European Integration Processes. Amazonia Investiga, 9(28), 303-310.
3. Азімов Ч. Поняття і зміст приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №3. – С. 50-58.
4. Антологія української юридичної думки: в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 6 :Цивільне право; упоряд. Я. М. Шевченко, І. Б.

Усенко, Г. П. Тимченко та ін. ;відп. ред. Я. М. Шевченко. — К. :Вид. Дім «Юрид. кн.», 2003. — 584 с.

5. Банчук О. А. Публічне і приватне право: Історія українських вчень та сучасність; Центр політико-правових реформ. — К. : Конус-Ю, 2008. — 183 с.

6. Васькович Й. Правосвідомість та її вплив на менталітет українського народу // Право України. — 1998. — №6. — С. 110 — 116.

7. Некіт К. Г. Одеська цивілістика в особах // Часоп. цивілістики. — 2011. — Вип. 10. — С. 18–20.

8. Приватне право як концепт. Том IV. Від ідеї до реалізації : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. — Одеса: Фенікс, 2021. — 632 с.

9. Проблеми систематизації приватного права України та Європи : Монографія / За заг. ред. Ю.В. Білоусова. — К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрНУ, 2009. — 204 с.

10. Сібільов М. М. До питання про правові засоби сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. — 2001.— № 3 (26). — С. 135–146.

11. Сібільов М. М. Загальна характеристика сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. — 2001. — № 2 (25). — С. 123-134.

12. Сібільов М. М. Поняття правового режиму приватного права // Вісник Академії правових наук. — 2001. — № 4. — С. 106-117.

13. Стражний О.С. Український менталітет. Ілюзії. Міфи. Реальність. — К.: «Книга», 2008. — 368 с.

14. Україна – Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права : монографія / Є.О. Харитонов. — Одеса : Фенікс, 2017. — 358 с.

15. Харитонов Є. О., Некіт К. Г. Одеська наукова школа приватного права // Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики». — 2014. — №16. — С. 6-13

16. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. (Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві) : монографія / Є. О. Харитонов, О.

І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2022. – 432 с.

17. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт: постановка питання // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. 68-77.

18. Харитонов Є., Харитонova О. Від осмислення рецепції римського права — до формування загальної теорії взаємодії правових систем // Право України. – 2014. - № 1. – С. 274-297.

19. Харитонов Є., Харитонova О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав //Право України. — 2013. — № 3-4. — С. 183-196.

20. Харитонов Є.О. Приватне право як «європейський концепт»: підґрунтя та кореляти // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 20. – Одеса: 2016. – С. 8-16.

21. Харитонов Є.О. Проблемні питання визначення співвідношення понять «приватне право», «цивільне право» та «цивільне законодавство» // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 13. – Одеса: 2012. – С. 7-14

22. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико–правові аспекти). – Одеса, 1997. – 286 с.

23. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права як підґрунтя сучасної цивілістики // Вісник Академії правових наук України. – 1998.– № 2. – С. 104–111.

24. Харитонов Є.О. Цивілізаційний підхід у дослідженні приватного права як європейського концепту // Часопис цивілістики. – 2015. – Вип. 19. – С.6-12.

25. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт: пошук парадигми : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2014. – 804 с.

26. Харитонов Є.О., Концепти «правова система», «право» та «приватне право» у контексті угоди про асоціацію України з ЄС // Вісник

Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 5. – С.79-86.

27. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR як підґрунтя сучасного концепту приватного права ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 4. – С.56-62.

28. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права // Порівняльне правознавство. – 2012 - № 3-4.- С. 17-37.

29. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Концепт приватного права та методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 17. – Одеса: 2014. – С.6-15.

30. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Оновлення (кодифікація та рекодифікація) цивільного законодавства України: досвід, проблеми та перспективи: монографія / Є.О. Харитонova, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2020. – 462 с.

31. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том І. Витоки. / Одеса, Фенікс, 2018. – 556 с.

32. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІ. Пошук парадигми (до історії питання): монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2019. – 614 с.

33. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІІ. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2019. – 752 с.

34. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR: сутність та значення для гармонізації цивільного законодавства України з правом Європейського Союзу// Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 18. – Одеса: 2015. – С.164-170.

35. Харитонов, Є.О. Антицивілістика або Сім «неправд» так званого

господарського підходу // Право України. – 2000. – №9. – С.90 - 94.

36. Харитонов, Є.О., Харитонova, О.І. До питання про значення дихотомії «приватне право – публічне право» // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – №2. – С. 82-88.

37. Цивільне законодавство України: концепція, категорії, визначення : навч. посібник / авт..кол.; за ред..д-ра юрид.наук, проф.. Є.О. Харитонova, канд..юрид.наук К.Г. Некіт. – Одеса: Юридична література, 2014. – 324 с.

Тема 2. Проблеми адаптації законодавства у сфері прав людини: стратегія, напрямки, шляхи реалізації

Питання до теми:

1. Нормативно-правова база адаптації законодавства України у сфері прав людини.
2. Мета, принципи та результати реалізації Національної стратегії у сфері прав людини.
3. Основні стратегічні напрями адаптації законодавства у сфері прав людини.
4. Забезпечення права на життя та права на охорону здоров'я: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
5. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканість: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
6. Забезпечення свободи думки і слова, доступу до інформації та вільного розвитку особистості: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
7. Напрямки та способи забезпечення гендерної рівності – намічені заходи.
8. Забезпечення права на приватність: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.

9. Поняття та значення Національного та місцевого індексу прав людини.

Рекомендована література:

1. E.O. Kharytonov, O.I. Kharytonova From Comprehension of Reception of Roman Law to a General Theory of the Interaction of Legal Systems: Raising the Issue // The Interaction of Legal Systems: Post-Soviet Approaches. – London: Wildy, Simmonds and Hill, Publishers, 2015. – p.108-133.
2. Safonchyk, O., Tkalych, M., & Tolmachevska, Y. (2020). Private Law and human rights: New realities. DIXI 32, pp 1-12.
3. Азімов, Ч. Поняття і зміст приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №3. – С. 50-58.
4. Антологія української юридичної думки [Текст] : в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 6 :Цивільне право; упоряд. Я. М. Шевченко, І. Б. Усенко, Г. П. Тимченко та ін. ;відп. ред. Я. М. Шевченко. — К. :Вид. Дім «Юрид. кн.», 2003. – 584 с.
5. Банчук, О. А. Публічне і приватне право: Історія українських вчень та сучасність; Центр політико-правових реформ. – К. : Конус-Ю, 2008. – 183 с.
6. Приватне право як концепт. Том IV. Від ідеї до реалізації : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2021. – 632 с.
7. Проблеми систематизації приватного права України та Європи : Монографія / За заг. ред. Ю.В. Білоусова. – К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрНУ, 2009. – 204 с.
8. Рабінович, П.М. Приватне право і публічне право як загальносоціальні явища та як легалізовані терміно-поняття / Еволюція цивільного законодавства: Проблеми теорії і практики: Матеріали міжнарод. науково-практ. конф. 29–30 квітня 2004 року. – Харків-Київ: Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуальної власності, Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого, 2004. – С. 14–31.

9. Сібільов, М. М. До питання про правові засоби сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001.– № 3 (26). – С. 135–146.
10. Сібільов, М. М. Загальна характеристика сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 2 (25). – С. 123-134.
11. Сібільов, М. М. Поняття правового режиму приватного права // Вісник Академії правових наук. – 2001. – № 4. – С. 106-117.
12. Стражний, О.С. Український менталітет. Ілюзії. Міфи. Реальність. – К.: «Книга», 2008. – 368 с.
13. Харитонов Є. О., Некіт К. Г. Одеська наукова школа приватного права // Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики». – 2014. – №16. – С. 6-13
14. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. (Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві) : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2022. – 432 с.
15. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт: постановка питання // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. 68-77.
16. Харитонов Є., Харитонova О. Від осмислення рецепції римського права — до формування загальної теорії взаємодії правових систем // Право України. – 2014. - № 1. – С. 274-297.
17. Харитонов Є., Харитонova О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав //Право України. — 2013. - № 3-4. – С. 183-196.
18. Харитонов Є.О. Приватне право як «європейський концепт»: підґрунтя та кореляти // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 20. – Одеса: 2016. – С. 8-16.
19. Харитонов Є.О. Проблемні питання визначення співвідношення понять «приватне право», «цивільне право» та «цивільне законодавство»

Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 13. – Одеса: 2012. – С. 7-14

20. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико-правові аспекти). – Одеса, 1997. – 286 с.

21. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права як підґрунтя сучасної цивілістики // Вісник Академії правових наук України. – 1998.– № 2. – С. 104–111.

22. Харитонов Є.О. Цивілізаційний підхід у дослідженні приватного права як європейського концепту // Часопис цивілістики. – 2015. – Вип. 19. – С.6-12.

23. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт: пошук парадигми : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2014. – 804 с.

24. Харитонов Є.О., Концепти «правова система», «право» та «приватне право» у контексті угоди про асоціацію України з ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 5. – С.79-86.

25. Харитонов Є.О., Харитонova О. І. Цивільне право та процес у контексті дихотомії «приватне право – публічне право» // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до 150-річчя від дня народження Є.В. Васьковського (Одеса, 8 квітня 2016 р.) уклад.: І.В.Андронов, Н.В. Волкова, О.В. Сатановська. - Одеса: Юридична література, 2013. – С.11-13.

26. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR як підґрунтя сучасного концепту приватного права ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 4. – С.56-62.

27. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Від права цивільного – до права приватного: від громадянина – до особи // Приватне право України і європейська інтеграція: тенденції та перспективи. Матеріали УІ Міжнародного

цивілістичного форуму. Київ, 14-15 квітня 2016 року. – К.: ТОВ «Білоцерківдрук», 2016. – С.41-44.

28. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права // Порівняльне правознавство. – 2012 - № 3-4.- С. 17-37.

29. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Концепт приватного права та методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 17. – Одеса: 2014. – С.6-15.

30. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Оновлення (кодифікація та рекодифікація) цивільного законодавства України: досвід, проблеми та перспективи: монографія / Є.О. Харитонova, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2020. – 462 с.

31. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том І. Витоки. / Одеса, Фенікс, 2018. – 556 с.

32. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІ. Пошук парадигми (до історії питання): монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2019. – 614 с.

33. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІІ. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2019. – 752 с.

34. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR: сутність та значення для гармонізації цивільного законодавства України з правом Європейського Союзу// Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 18. – Одеса: 2015. – С.164-170.

35. Харитонов, Є.О. Антицивілістика або Сім «неправд» так званого господарського підходу // Право України. – 2000. – №9. – С.90 - 94.

36. Харитонов, Є.О., Харитонova, О.І. До питання про значення дихотомії «приватне право – публічне право» // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – №2. – С. 82-88.

37. Цивільне законодавство України: концепція, категорії, визначення : навч. посібник / авт..кол.; за ред..д-ра юрид.наук, проф.. Є.О. Харитонova, канд..юрид.наук К.Г. Некіт. – Одеса: Юридична література, 2014. – 324 с.

Тема 3. Проблеми адаптації законодавства у сфері сімейного права: стратегія, напрямки, шляхи реалізації

Питання до теми:

1. Основні стратегічні напрями адаптації сімейного законодавства України до законодавства Євросоюзу.
2. Напрямки та способи попередження і протидії дискримінації в Україні та країнах Євросоюзу.
3. Сучасні правові форми організації сімейного життя в Україні та країнах Євросоюзу. Проблема цивільного партнерства.
4. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
5. Протидія домашньому насильству: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
6. Забезпечення прав дитини: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.

Рекомендована література:

1. E.O. Kharytonov, O.I. Kharytonova From Comprehension of Reception of Roman Law to a General Theory of the Interaction of Legal Systems: Raising the Issue // The Interaction of Legal Systems: Post-Soviet Approaches. – London: Wildy, Simmonds and Hill, Publishers, 2015. – p.108-133.

2. Азімов, Ч. Поняття і зміст приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №3. – С. 50-58.
3. Антологія української юридичної думки [Текст] : в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 6 :Цивільне право; упоряд. Я. М. Шевченко, І. Б. Усенко, Г. П. Тимченко та ін. ;відп. ред. Я. М. Шевченко. — К. :Вид. Дім «Юрид. кн.», 2003. – 584 с.
4. Банчук, О. А. Публічне і приватне право: Історія українських вчень та сучасність; Центр політико-правових реформ. – К. : Конус-Ю, 2008. – 183 с.
5. Приватне право як концепт. Том IV. Від ідеї до реалізації : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2021. – 632 с.
6. Проблеми систематизації приватного права України та Європи : Монографія / За заг. ред. Ю.В. Білоусова. – К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрНУ, 2009. – 204 с.
7. Рабінович, П.М. Приватне право і публічне право як загальносоціальні явища та як легалізовані терміно-поняття / Еволюція цивільного законодавства: Проблеми теорії і практики: Матеріали міжнарод. науково-практ. конф. 29–30 квітня 2004 року. – Харків-Київ: Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуальної власності, Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого, 2004. – С. 14–31.
8. Сафончик О. І., Шамота О. В. Принцип гендерної рівності за сімейним законодавством України // Часопис цивілістики. - 2021. - № 41. - С. 18-22.
9. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносин в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Нац. Ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2018. – 375 с.
10. Сібільов, М. М. До питання про правові засоби сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001.– № 3 (26). – С. 135–146.

11. Сібільов, М. М. Загальна характеристика сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 2 (25). – С. 123-134.
12. Сібільов, М. М. Поняття правового режиму приватного права // Вісник Академії правових наук. – 2001. – № 4. – С. 106-117.
13. Стражний, О.С. Український менталітет. Ілюзії. Міфи. Реальність. – К.: «Книга», 2008. – 368 с.
14. Харитонов Є. О., Некіт К. Г. Одеська наукова школа приватного права // Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики». – 2014. – №16. – С. 6-13
15. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. (Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві) : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2022. – 432 с.
16. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт: постановка питання // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. 68-77.
17. Харитонов Є., Харитонova О. Від осмислення рецепції римського права — до формування загальної теорії взаємодії правових систем // Право України. – 2014. - № 1. – С. 274-297.
18. Харитонов Є., Харитонova О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав //Право України. — 2013. - № 3-4. – С. 183-196.
19. Харитонов Є.О. Приватне право як «європейський концепт»: підґрунтя та кореляти // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 20. – Одеса: 2016. – С. 8-16.
20. Харитонов Є.О. Проблемні питання визначення співвідношення понять «приватне право», «цивільне право» та «цивільне законодавство» Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 13. – Одеса: 2012. – С. 7-14

21. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико–правові аспекти). – Одеса, 1997. – 286 с.
22. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права як підґрунтя сучасної цивілістики // Вісник Академії правових наук України. – 1998.– № 2. – С. 104–111.
23. Харитонов Є.О. Цивілізаційний підхід у дослідженні приватного права як європейського концепту // Часопис цивілістики. – 2015. – Вип. 19. – С.6-12.
24. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт: пошук парадигми : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2014. – 804 с.
25. Харитонов Є.О., Концепти «правова система», «право» та «приватне право» у контексті угоди про асоціацію України з ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 5. – С.79-86.
26. Харитонов Є.О., Харитонova О. І. Цивільне право та процес у контексті дихотомії «приватне право – публічне право» // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до 150-річчя від дня народження Є.В. Васьковського (Одеса, 8 квітня 2016 р.) уклад.: І.В.Андронов, Н.В. Волкова, О.В. Сатановська. - Одеса: Юридична література, 2013. – С.11-13.
27. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR як підґрунтя сучасного концепту приватного права ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 4. – С.56-62.
28. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Від права цивільного – до права приватного: від громадянина – до особи // Приватне право України і європейська інтеграція: тенденції та перспективи. Матеріали УІ Міжнародного цивілістичного форуму. Київ, 14-15 квітня 2016 року. – К.: ТОВ «Білоцерківдрук», 2016. – С.41-44.

29. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права // Порівняльне правознавство. – 2012 - № 3-4.- С. 17-37.

30. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Концепт приватного права та методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 17. – Одеса: 2014. – С.6-15.

31. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Оновлення (кодифікація та рекодифікація) цивільного законодавства України: досвід, проблеми та перспективи: монографія / Є.О. Харитонova, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2020. – 462 с.

32. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том І. Витоки. / Одеса, Фенікс, 2018. – 556 с.

33. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІ. Пошук парадигми (до історії питання): монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2019. – 614 с.

34. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том ІІІ. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2019. – 752 с.

35. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR: сутність та значення для гармонізації цивільного законодавства України з правом Європейського Союзу// Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 18. – Одеса: 2015. – С.164-170.

36. Харитонов, Є.О. Антицивілістика або Сім «неправд» так званого господарського підходу // Право України. – 2000. – №9. – С.90 - 94.

37. Харитонов, Є.О., Харитонova, О.І. До питання про значення дихотомії «приватне право – публічне право» // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – №2. – С. 82-88.

38. Цивільне законодавство України: концепція, категорії, визначення : навч. посібник / авт..кол.; за ред..д-ра юрид.наук, проф.. Є.О. Харитонова, канд..юрид.наук К.Г. Некіт. – Одеса: Юридична література, 2014. – 324 с.

Тема 4. Проблеми реформування відносин власності в інформаційному суспільстві: «комп'ютерна симуляція» та «віртуальна власність»

Питання до теми:

1. Засади правового регулювання суспільних відносин в інформаційному суспільстві.
2. Проблеми регулювання ІТ-відносин.
3. Концепція «комп'ютерної симуляції» та категорія «віртуальної власності».

Рекомендована література:

1. Kharytonov, E., Kharytonova, O., Bignyak, O. Property rights in the information age. 2020. Espacois, 41(10). P. 7-16.
2. Nekit K. The theoretical foundations for the recognition of virtual property as a type of ownership // Current issues of recodification of Ukrainian civil legislation: collective monograph. – Lviv-Torun: Liha-Pres, 2020. – P. 76-91
3. Olena Kizlova, Oksana Safonchyk, Kateryna Hlyniana, and Svetlana Mazurenko (2021). Civil legal relations in the context of adaptation of civil legislation to the legislation of the EU countries in the digital age. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. Vol. 21 No. 12 pp. 521-525.
4. Актуальні проблеми цивілістики в інформаційному суспільстві: монографія / За ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової. – 248 с.
5. Інформаційна безпека: проблеми приватного права: навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонова – Одеса: Юридична література, 2019. – 276 с.

6. ІТ – право: теорія та практика: навч. посіб. / авт.кол.; за ред. Є.О. Харитонova, О.І. Харитонової. – 2-ге видан., виправлене та доповнене. - Одеса: Фенікс, 2019. – 472 с.
7. Некіт К.Г. Віртуальна власність: поняття та сутність // Право і суспільство.- 2019. - № 2 – С. 37-42.
8. Некіт К.Г. Віртуальна власність крізь призму теорій права власності // Часопис цивілістики. - 2019. – №33. – С. 78-82.
9. Некіт К.Г. Деякі правові проблеми інтернету речей і напрями їх вирішення // Часопис цивілістики. - 2019. – №31. – С. 54-58.
10. Некіт К.Г. Користувачька угода (Terms of Service) як підстава виникнення права власності на віртуальне майно // Право та інновації. – 2020. - № 4. – С. 62-68
11. Некіт К.Г. Напрями змін у правовому регулюванні обігу криптоактивів: аналіз зарубіжного досвіду. Економіка і право. 2022. № 1(64). С. 33-44.
12. Некіт К.Г. Особливості змісту та здійснення права віртуальної власності // Часопис цивілістики. - 2019. – №32. – С. 86 – 92.
13. Некіт К.Г. Переваги та недоліки смарт-контрактів як підстав виникнення права власності // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – 2020. - №. 3(47). С. 101-105.
14. Некіт К.Г. Персональні дані та індустріальні дані як об'єкти права власності: оцінка можливостей // Часопис цивілістики. - 2020. – №36. – С. 57-65
15. Некіт К.Г. Право приватної власності в інформаційному суспільстві: теорія і практика: монографія. Одеса: Гельветика, 2021. 554 с.
16. Некіт К.Г. Розвиток правового регулювання обігу віртуальних активів (криптовалют) в Україні. Часопис цивілістики. 2022. № 44. С. 45-51.
17. Некіт К.Г. Специфічні об'єкти прав у ІТ – сфері // ІТ – право: теорія та практика: навч. посіб. / авт.кол.; за ред. Є.О. Харитонova, О.І. Харитонової. – 2-ге видан., виправлене та доповнене. – Одеса: Фенікс, 2019. – 182-200.

18. Некіт К.Г. Цифрові дані та інформація як об'єкти права власності. Часопис цивілістики. 2021. № 42. С. 38-44.
19. Приватне право як концепт. Том IV. Від ідеї до реалізації : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2021. – 632 с.
20. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. (Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві) : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2022. – 432 с.
21. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Оновлення (кодифікація та рекодифікація) цивільного законодавства України: досвід, проблеми та перспективи: монографія / Є.О. Харитонova, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2020. – 462 с.
22. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том I. Витоки. / Одеса, Фенікс, 2018. – 556 с.
23. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том II. Пошук парадигми (до історії питання): монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2019. – 614 с.
24. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том III. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2019. – 752 с.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ

Тема 1. Теоретико-методологічні засади вивчення курсу

1. Поняття Євросоюзу: історичні засади формування, країни – учасники, сучасні напрямки розвитку.
2. Проблема брекзиту та її вплив на тенденції розвитку Євросоюзу.
3. Поняття та види інтеграції та інтеграційних процесів.
4. Поняття адаптації законодавства. Співвідношення категорій «адаптація» та гармонізація.
5. Законодавче регулювання адаптаційних процесів в Україні.

Тема 2. Приватне право у системі правових категорій

1. Приватне право і менталітет. Правоментальність.
2. Приватне право і громадянське суспільство.
3. Приватне право і правова система.
4. «Європейське право».
5. Європейські традиції приватного права.
6. Приватне і публічне право.

Тема 3. Основні напрямки адаптації цивільного законодавства

України до приватного права Європи

1. Загальні вимоги Євросоюзу до країн – членів союзу в сфері правової адаптації.
2. Правові сфери національного права, що потребують адаптації до права ЄС.
3. Державні плани та стратегії України в сфері правової адаптації.
4. Сучасні проблеми правової адаптації в окремих правових сферах.

**Тема 4. Проблеми адаптації законодавства у сфері прав людини:
стратегія, напрямки, шляхи реалізації**

1. Нормативно-правова база адаптації законодавства України у сфері прав людини.
2. Мета, принципи та результати реалізації Національної стратегії у сфері прав людини.
3. Основні стратегічні напрями адаптації законодавства у сфері прав людини.
4. Забезпечення права на життя та права на охорону здоров'я: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
5. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканість: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
6. Забезпечення свободи думки і слова, доступу до інформації та вільного розвитку особистості: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
7. Напрямки та способи забезпечення гендерної рівності – намічені заходи.
8. Забезпечення права на приватність: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
9. Поняття та значення Національного та місцевого індексу прав людини.

**Тема 5. Проблеми адаптації законодавства у сфері сімейного права:
стратегія, напрямки, шляхи реалізації**

1. Основні стратегічні напрями адаптації сімейного законодавства України до законодавства Євросоюзу.
2. Напрямки та способи попередження і протидії дискримінації в Україні та країнах Євросоюзу.
3. Сучасні правові форми організації сімейного життя в Україні та країнах Євросоюзу. Проблема цивільного партнерства.
4. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.

5. Протидія домашньому насильству: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.

6. Забезпечення прав дитини: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.

Тема 6. Проблеми реформування відносин власності в інформаційному суспільстві: «комп'ютерна симуляція» та «віртуальна власність»

1. Засади правового регулювання суспільних відносин в інформаційному суспільстві.

2. Проблеми регулювання ІТ-відносин.

3. Концепція «комп'ютерної симуляції» та категорія «віртуальної власності».

Тема 7. Проблеми адаптації медичного законодавства: сутність та напрямки медичної реформи в Україні

1. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні.

2. Сутність медичної реформи для фізичних осіб.

3. Електронна система охорони здоров'я ENEALTH – спосіб модернізації відносин «лікар-пацієнт».

4. Адаптація законодавства з питань регулювання процедури влаштування дитини в дитячий садочок та школу.

5. Сучасні проблеми вакцинації. Досвід України та Європейських країн.

Тема 8. Проблеми адаптації законодавства в сфері науки і освіти: сутність освітньої реформи

1. Основні напрямки сучасної освітньої реформи в Україні.

2. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності
3. Державна служба якості освіти – мета діяльності та компетенція.
4. «Нова українська школа» - визначальні риси, порядок формування і функціонування.
5. Сучасні напрямки реформування вищої освіти в Україні.
6. Поняття та зміст «академічної доброчесності».
7. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.
8. Академічна мобільність – поняття та зміст.

Тема 9. Проблеми реформування судової системи в світлі адаптаційних процесів в Україні

1. Сучасні Європейські стандарти електронного судочинства.
2. Закордонний досвід електронного судочинства.
3. Особливості реформування судової системи в світлі адаптаційних процесів в Україні.

Тема 10. Правова адаптація у контексті проблеми взаємодії правових систем

1. Попередні зауваження: Концепти «правова система», «право» та «приватне право».
2. Приватне право як європейський концепт.
3. Правоментальність як основа концепту приватного права.
4. Формування загальної теорії взаємодії правових систем.
5. Правова адаптація як вид взаємодії правових систем.
6. Євроінтеграція, «інтеграційне» право та правова адаптація як кореляти.
7. Окремі питання з досвіду правових запозичень.

Тема 11. Український досвід правової адаптації у галузі приватного права

1. Спроби «стати обличчям до Заходу».
2. Унії, як спроба адаптації менталітету та правосвідомості.
3. Спроби адаптації законодавства на українських землях до західних зразків.
4. Адаптації до європейської цивілістики у добу формування вітчизняної доктрини цивільного права.
5. Латентні запозичення елементів приватного права у радянську добу.
6. Кодифікація цивільного законодавства в Україні. ЦК 2003 р., як спроба правової адаптації.
10. Рекодифікація цивільного законодавства України.

Тема 12. Сучасні проблеми адаптації

1. Проблема встановлення співвідношення категорій «приватне право» та «цивільне право» у контексті правової адаптації.
2. Цивільне законодавство України, як предмет адаптації.
3. Проблема створення правового середовища громадянського суспільства у контексті євроінтеграційних прагнень України.
4. Проблеми юридичного забезпечення приватного права.
5. Від «громадянина» до «права приватної особи».
6. Принципи DCFR як підґрунтя адаптації правової системи України до права ЄС.

ТЕСТИ

Тест 1. Якому поняттю належить таке визначення: «Сукупність взаємопов'язаних, узгоджених і взаємодіючих правових засобів, що регулюють суспільні відносини, а також елементів, що характеризують рівень правового розвитку тієї чи іншої країни»?

- А. Система права.
- В. Правова система.
- С. Система законодавства.

Тест 2. Підберіть належне поняття до наступного визначення: «Сукупність взаємопов'язаних рис правових систем, відповідної певної суспільно-економічної формації, що характеризуються єдністю економічної основи і класової суті».

- А. Форма права.
- В. Правова сім'я.
- С. Тип права.

Тест 3. Які характерні риси романо-германської (континентальної) правової системи ?

- А. Основне джерело права – доктрина.
- В. Рецепція (сприйняття, запозичення) римського права. Основні джерела права - нормативні акти. Розподіл права на приватне і публічне.
- С. За судовими органами, відповідно до законів, визнається право на нормотворчість.

Тест 4. Назвіть країну, право якої відноситься до континентальної (романо-германської) правової системи?

- А. Великобританія.
- В. Франція.
- С. США.

Тест 5. Назвіть характерні риси англосаксонської правової системи.

- A. Розподіл права на приватне і публічне.
- B. Основні джерела права - нормативні акти.
- C. Переважання права, створеного судами (право судової практики).
- D. Основні джерела права - прецеденти (судові та адміністративно).

Тест 6. До якої правової системи ближче українське право за характером домінуючих джерел?

- A. До релігійно-традиційної.
- B. До романо-германської (континентальної).
- C. До англосаксонської.

Тест 7. Цивільне право є галуззю:

- A. публічного права;
- B. приватного права;
- C. міжгалузевого права.

Тест 8. Позначте відповідь, у якій правильно вказано зміст предмета цивільного права

- A. особисті немайнові відносини, що пов'язані з майновими, та суто особисті немайнові відносини;
- B. особисті немайнові та майнові відносини;
- C. відносини цивільного обігу;
- D. відносини, що стосуються немайнових прав, що забезпечують природне існування та соціальне буття;
- E. будь-які суспільні відносини.

Тест 9. Яким критеріям повинна відповідати країна – член ЄС?

- A. Копенгагенським та Мадридським
- B. Берлінським

- C. Польсько-Угорським
- D. Брюсельським

Тест 10. Інтеграційне право – це

- A. сукупність засад, норм та правил що опосередковують процес об'єднання частин у ціле
- B. суцільний цілісний предмет або явище
- C. національне право, яке зазнало дії інтегрування у процесі правової адаптації
- D. норми законодавства, котрі забезпечують вирішення конкретних завдань, що постають у процесі інтеграції.

Тест 11. Інтегроване право - це

- A. сукупність засад, норм та правил що опосередковують процес об'єднання частин у ціле
- B. суцільний цілісний предмет або явище
- C. національне право, яке зазнало дії інтегрування у процесі правової адаптації
- D. норми законодавства, котрі забезпечують вирішення конкретних завдань, що постають у процесі інтеграції.

Тест 12. Інтегративне право – це

- A. сукупність засад, норм та правил що опосередковують процес об'єднання частин у ціле
- B. суцільний цілісний предмет або явище
- C. національне право, яке зазнало дії інтегрування у процесі правової адаптації
- D. норми законодавства, котрі забезпечують вирішення конкретних завдань, що постають у процесі інтеграції.

Тест 13. Інтегрувальне право – це

- А. сукупність засад, норм та правил що опосередковують процес об'єднання частин у ціле
- В. суцільний цілісний предмет або явище
- С. національне право, яке зазнало дії інтегрування у процесі правової адаптації
- Д. норми законодавства, котрі забезпечують вирішення конкретних завдань, що постають у процесі інтеграції.

Задачі або кейси

Завдання 1.

З'ясуйте сутність «приватного права», а також розгляньте терміно-поняття «приватне право» у системі соціальних зв'язків та охарактеризуйте його місце поміж інших правових терміно-понять.

Завдання 2.

Розкрийте сутність та бачення концепту і яким чином воно пов'язане з приватним правом.

Завдання 3.

Розкрийте визначення термінів: «ментальність», «право ментальність», «рецепція права», «правова акультурація».

Завдання 4.

Написати твір-есе на тему: «Сучасні проблеми і перспективи Євроінтеграції України».

Завдання 5.

Скласти таблицю схожих рис та відмінностей приватного та публічного права.

Завдання 6.

Провести дослідження відповідності України Копенгагенським та Мадридським критеріям Євросоюзу для своїх членів.

Завдання 7.

Група студентів поділяється на три частини кожна з яких проводить власне дослідження:

1 група. Дослідити рівень виконання Національної стратегії у сфері прав людини за напрямком забезпечення права на життя.

2 група. Дослідити рівень виконання Національної стратегії у сфері прав людини за напрямком забезпечення гендерної рівності та протидії домашньому насильству.

3 група. Дослідити рівень виконання Національної стратегії у сфері прав людини за напрямком підвищення рівня обізнаності у сфері прав людини.

Завдання 8.

Складіть систему сучасних проблем адаптації цивільного законодавства України до приватного права Європи.

Завдання 9. Назвіть основні напрямки адаптації цивільного законодавства України до приватного права Європи.

Завдання 10. Написати твір-есе на тему: «Вплив ІТ-права на сучасні процеси адаптації цивільного законодавства України до приватного права ЄС».

7. ЛІТЕРАТУРА

1. E.O. Kharytonov, O.I. Kharytonova From Comprehension of Reception of Roman Law to a General Theory of the Interaction of Legal Systems: Raising the Issue // The Interaction of Legal Systems: Post-Soviet Approaches. – London: Wildy, Simmonds and Hill, Publishers, 2015. – p.108-133.
2. Kharytonov, E., Kharytonova, O., Bignyak, O. Property rights in the information age. 2020. Espacois, 41(10). P. 7-16.
3. Nekit K. The theoretical foundations for the recognition of virtual property as a type of ownership // Current issues of recodification of Ukrainian civil legislation: collective monograph. – Lviv-Torun: Liha-Pres, 2020. – P. 76-91
4. Olena Kizlova, Oksana Safonchyk, Kateryna Hlyniana, and Svetlana Mazurenko (2021). Civil legal relations in the context of adaptation of civil legislation to the legislation of the EU countries in the digital age. IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security. Vol. 21 No. 12 pp. 521-525.
5. Safonchyk, O., Hlyniana, K., & Ennan, R. (2020). Current Issues of Recodification of Civil Legislation of Ukraine in the Context of European Integration Processes. Amazonia Investiga, 9(28), 303-310.
6. Safonchyk, O., Tkalych, M., & Tolmachevska, Y. (2020). Private Law and human rights: New realities. DIXI 32, pp 1-12.
7. Азімов Ч. Поняття і зміст приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 1998. – №3. – С. 50-58.
8. Актуальні проблеми цивілістики в інформаційному суспільстві: монографія / За ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової. – 248 с.
9. Антологія української юридичної думки [Текст] : в 6 т. / редкол. Ю. С. Шемшученко (голова) та ін. Т. 6 :Цивільне право; упоряд. Я. М. Шевченко, І. Б. Усенко, Г. П. Тимченко та ін. ;відп. ред. Я. М. Шевченко. — К. :Вид. Дім «Юрид. кн.», 2003. – 584 с.
10. Банчук О. А. Публічне і приватне право: Історія українських вчень та сучасність; Центр політико-правових реформ. – К. : Конус-Ю, 2008. – 183 с.

11. Васькович Й. Правосвідомість та її вплив на менталітет українського народу // Право України. – 1998. – №6. – С. 110 – 116.
12. Інформаційна безпека: проблеми приватного права: навчальний посібник / За ред. Є.О. Харитонова – Одеса: Юридична література, 2019. – 276 с.
13. IT – право: теорія та практика: навч. посіб. / авт.кол.; за ред. Є.О. Харитонова, О.І. Харитонової. – 2-ге видан., виправлене та доповнене. - Одеса: Фенікс, 2019. – 472 с.
14. Некіт К. Г. Одеська цивілістика в особах // Часоп. цивілістики. – 2011. – Вип. 10. – С. 18–20.
15. Некіт К.Г. Віртуальна власність: поняття та сутність // Право і суспільство.- 2019. - № 2 – С. 37-42.
16. Некіт К.Г. Віртуальна власність крізь призму теорій права власності // Часопис цивілістики. - 2019. – №33. – С. 78-82.
17. Некіт К.Г. Деякі правові проблеми інтернету речей і напрями їх вирішення // Часопис цивілістики. - 2019. – №31. – С. 54-58.
18. Некіт К.Г. Користувацька угода (Terms of Service) як підстава виникнення права власності на віртуальне майно // Право та інновації. – 2020. - № 4. – С. 62-68
19. Некіт К.Г. Напрями змін у правовому регулюванні обігу криптоактивів: аналіз зарубіжного досвіду. Економіка і право. 2022. № 1(64). С. 33-44.
20. Некіт К.Г. Особливості змісту та здійснення права віртуальної власності // Часопис цивілістики. - 2019. – №32. – С. 86 – 92.
21. Некіт К.Г. Переваги та недоліки смарт-контрактів як підстав виникнення права власності // Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. – 2020. - №. 3(47). С. 101-105.
22. Некіт К.Г. Персональні дані та індустріальні дані як об'єкти права власності: оцінка можливостей // Часопис цивілістики. - 2020. – №36. – С. 57-65

23. Некіт К.Г. Право приватної власності в інформаційному суспільстві: теорія і практика: монографія. Одеса: Гельветика, 2021. 554 с.
24. Некіт К.Г. Розвиток правового регулювання обігу віртуальних активів (криптовалют) в Україні. Часопис цивілістики. 2022. № 44. С. 45-51.
25. Некіт К.Г. Специфічні об'єкти прав у ІТ – сфері // ІТ – право: теорія та практика: навч. посіб. / авт.кол.; за ред. Є.О. Харитонов, О.І. Харитонової. – 2-ге видан., виправлене та доповнене. – Одеса: Фенікс, 2019. – 182-200.
26. Некіт К.Г. Цифрові дані та інформація як об'єкти права власності. Часопис цивілістики. 2021. № 42. С. 38-44.
27. Приватне право як концепт. Том IV. Від ідеї до реалізації : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2021. – 632 с.
28. Проблеми систематизації приватного права України та Європи : Монографія / За заг. ред. Ю.В. Білоусова. – К.: Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва АПрНУ, 2009. – 204 с.
29. Рабінович, П.М. Приватне право і публічне право як загальносоціальні явища та як легалізовані терміно-поняття / Еволюція цивільного законодавства: Проблеми теорії і практики: Матеріали міжнарод. науково-практ. конф. 29–30 квітня 2004 року. – Харків-Київ: Академія правових наук України, НДІ приватного права і підприємництва, НДІ інтелектуальної власності, Національна юридична академія ім. Ярослава Мудрого, 2004. – С. 14–31.
30. Сафончик О. І., Шамота О. В. Принцип гендерної рівності за сімейним законодавством України // Часопис цивілістики. - 2021. - № 41. - С. 18-22.
31. Сафончик О.І. Шлюбні правовідносин в Україні: проблеми теорії та практики: монографія / Нац. Ун-т «Одеська юридична академія». – Одеса: Фенікс, 2018. – 375 с.
32. Сібільов М. М. До питання про правові засоби сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001.– № 3 (26). – С. 135–146.

33. Сібільов М. М. Загальна характеристика сфери приватного права // Вісник Академії правових наук України. – 2001. – № 2 (25). – С. 123-134.
34. Сібільов М. М. Поняття правового режиму приватного права // Вісник Академії правових наук. – 2001. – № 4. – С. 106-117.
35. Стражний О.С. Український менталітет. Ілюзії. Міфи. Реальність. – К.: «Книга», 2008. – 368 с.
36. Україна – Європа: проблеми адаптації у галузі приватного права : монографія / Є.О. Харитонов. – Одеса : Фенікс, 2017. – 358 с.
37. Харитонов Є. О., Некіт К. Г. Одеська наукова школа приватного права // Науково-практичний журнал «Часопис цивілістики». – 2014. – №16. – С. 6-13
38. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт. Том V. Протистояння відкритого та закритого суспільств і приватне право. (Частина I. Приватне право у відкритому суспільстві) : монографія / Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2022. – 432 с.
39. Харитонов Є. О., Харитонova О. І. Приватне право як концепт: постановка питання // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1. 68-77.
40. Харитонов Є., Харитонova О. Від осмислення рецепції римського права — до формування загальної теорії взаємодії правових систем // Право України. – 2014. - № 1. – С. 274-297.
41. Харитонов Є., Харитонova О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав //Право України. — 2013. – № 3-4. – С. 183-196.
42. Харитонов Є.О. Приватне право як «європейський концепт»: підґрунтя та кореляти // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 20. – Одеса: 2016. – С. 8-16.
43. Харитонов Є.О. Проблемні питання визначення співвідношення понять «приватне право», «цивільне право» та «цивільне законодавство» // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 13. – Одеса: 2012.

– С. 7-14

44. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права (теоретичні та історико–правові аспекти). – Одеса, 1997. – 286 с.

45. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права як підґрунтя сучасної цивілістики // Вісник Академії правових наук України. – 1998.– № 2. – С. 104–111.

46. Харитонов Є.О. Цивілізаційний підхід у дослідженні приватного права як європейського концепту // Часопис цивілістики. – 2015. – Вип. 19. – С.6-12.

47. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт: пошук парадигми : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2014. – 804 с.

48. Харитонов Є.О., Концепти «правова система», «право» та «приватне право» у контексті угоди про асоціацію України з ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 5. – С.79-86.

49. Харитонов Є.О., Харитонova О. І. Цивільне право та процес у контексті дихотомії «приватне право – публічне право» // Методологічні засади вдосконалення цивільного процесуального права : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції до 150-річчя від дня народження Є.В. Васьковського (Одеса, 8 квітня 2016 р.) уклад.: І.В.Андронов, Н.В. Волкова, О.В. Сатановська. - Одеса: Юридична література, 2013. – С.11-13.

50. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR як підґрунтя сучасного концепту приватного права ЄС // Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України. – 2015. – № 4. – С.56-62.

51. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Від права цивільного – до права приватного: від громадянина – до особи //Приватне право України і європейська інтеграція: тенденції та перспективи. Матеріали УІ Міжнародного цивілістичного форуму. Київ, 14-15 квітня 2016 року. – К.: ТОВ «Білоцерківдрук», 2016. – С.41-44.

52. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права // Порівняльне правознавство. – 2012 - № 3-4.- С. 17-37.

53. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Концепт приватного права та методологічні засади вдосконалення цивільного законодавства України // Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 17. – Одеса: 2014. – С.6-15.

54. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Оновлення (кодифікація та рекодифікація) цивільного законодавства України: досвід, проблеми та перспективи: монографія / Є.О. Харитонova, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2020. – 462 с.

55. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том I. Витоки. / Одеса, Фенікс, 2018. – 556 с.

56. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том II. Пошук парадигми (до історії питання): монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса: Фенікс, 2019. – 614 с.

57. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Приватне право як концепт. Том III. Концепт приватного права і рекодифікації цивільного законодавства в Україні: рефлексії фронтиру : монографія / Є.О. Харитонов, О.І. Харитонova. – Одеса : Фенікс, 2019. – 752 с.

58. Харитонов Є.О., Харитонova О.І. Принципи DCFR: сутність та значення для гармонізації цивільного законодавства України з правом Європейського Союзу// Часопис цивілістики: Науково-практичний журнал. – Випуск 18. – Одеса: 2015. – С.164-170.

59. Харитонов, Є.О. Антицивілістика або Сім «неправд» так званого господарського підходу // Право України. – 2000. – №9. – С.90 - 94.

60. Харитонов, Є.О., Харитонova, О.І. До питання про значення дихотомії «приватне право – публічне право» // Вісник Академії правових наук України. – 2000. – №2. – С. 82-88.

61. Цивільне законодавство України: концепція, категорії, визначення :

навч. посібник / авт..кол.; за ред..д-ра юрид.наук, проф. Є.О. Харитонova, канд.юрид.наук К.Г. Некіт. – Одеса: Юридична література, 2014. – 324 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

1. Верховна Рада України <http://zakon0.rada.gov.ua>
2. Міністерство освіти і науки України <http://mon.gov.ua/>
3. Міністерство юстиції України <https://minjust.gov.ua/ua>
4. Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень України
<http://www.reyestr.court.gov.ua/>
6. eNUOLAIR – репозитарій (архів) НУ ОЮА -
<http://dspace.onua.edu.ua>

8. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Поняття Євросоюзу: історичні засади формування, країни – учасники, сучасні напрямки розвитку.
2. Проблема брекзиту та її вплив на тенденції розвитку Євросоюзу.
3. Поняття та види інтеграції та інтеграційних процесів.
4. Визначення та співвідношення категорій: інтеграційне право, інтегративне право, інтегроване право, інтегрувальне право.
5. «Правова акультурація», «юридична трансплантація»: поняття, способи, співвідношення із «правовою адаптацією».
6. Поняття «адаптації законодавства України». Співвідношення категорій «адаптація» та «гармонізація».
7. Проблема співвідношення категорій «адаптація законодавства» та «правова адаптація».
8. Законодавче та нормативно-правове регулювання адаптаційних процесів в Україні.
9. Приватне право і громадянське суспільство.
10. Приватне право і правова система країни.
11. «Європейське право».
12. Європейські традиції приватного права.
13. Приватне і публічне право. Проблема співвідношення в сучасному суспільстві.
14. Світоглядні та культурні хитання на тлі українського національного менталітету.
15. Унії у контексті української ментальності.
16. «Прагматичне» цивільне право в Україні.
17. Особливості формування доктрини приватного права в Україні.
18. Сучасний концепт приватного права в Україні.
19. Загальні вимоги Євросоюзу до країн – членів союзу в сфері правової адаптації.

20. Правові сфери національного права, що потребують адаптації до права ЄС.
21. Державні плани та стратегії України в сфері правової адаптації.
22. Загальні проблеми правової адаптації в окремих сферах суспільного життя в Україні.
23. Нормативно-правова база адаптації законодавства України у сфері прав людини.
24. Мета, принципи та результати реалізації Національної стратегії у сфері прав людини.
25. Основні стратегічні напрями адаптації законодавства у сфері прав людини та проблеми їх реалізації.
26. Забезпечення права на життя та права на охорону здоров'я: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
27. Забезпечення права на свободу та особисту недоторканість: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
28. Забезпечення свободи думки і слова, доступу до інформації та вільного розвитку особистості: проблеми, очікувані результати та намічені заходи.
29. Напрямки та способи забезпечення гендерної рівності – проблеми , очікувані результати, намічені заходи.
30. Забезпечення права на приватність: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
31. Поняття та значення Національного та місцевого індексу прав людини.
32. Основні стратегічні напрями адаптації сімейного законодавства України до законодавства Євросоюзу.
- 33.. Напрямки та способи попередження і протидії дискримінації в Україні та країнах Євросоюзу.
34. Сучасні правові форми організації сімейного життя в Україні та країнах Євросоюзу. Проблема цивільного партнерства.

35. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
36. Протидія домашньому насильству: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
37. Забезпечення прав дитини: проблеми, очікувані результати, намічені заходи.
38. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні.
39. Сутність медичної реформи для фізичних осіб.
40. Електронна система охорони здоров'я EHEALTH.
41. Проблеми реалізації права дитини на освіту. Медичні документи для влаштування дитини в дитячий садочок та школу.
42. Сучасні проблеми вакцинації. Досвід України та Європейських країн.
43. Порядок реалізації права на медичну допомогу пацієнтів із вадами зору.
44. Основні напрямки сучасної освітньої реформи в Україні.
45. Засади державної політики у сфері освіти та принципи освітньої діяльності.
46. Державна служба якості освіти – мета діяльності та компетенція.
47. «Нова українська школа» - визначальні риси, порядок формування і функціонування.
48. Сучасні напрямки реформування вищої освіти в Україні.
49. Поняття та зміст «академічної доброчесності».
50. Відповідальність за порушення академічної доброчесності.
51. Академічна мобільність – форма реалізації права на освіту.
52. Засади правового регулювання суспільних відносин в інформаційному суспільстві.
53. Концепція «комп'ютерної симуляції».
54. Категорія «віртуальної власності» та проблеми її законодавчого регулювання.

55. Основні напрямки та існуючі проблеми реформування законодавства в сфері судової влади.
56. Сучасні світові стандарти електронного судочинства.
57. Закордонний досвід електронного судочинства.
58. Електронне судочинство - перспективи в Україні. Теоретичні і практичні проблеми запровадження.
59. Проблеми сучасного електронного документообороту.
60. Поняття, практичне значення та проблеми застосування електронного цифрового підпису в сучасному суспільстві.